

Rajavartiolaitoksen esikunta

Raja- ja meriosasto

Yhteysupseeri eversti Urpo Riissanen

06.06.2024

HE 66/2024 vp

Eduskunnan hallintovaliokunnalle

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi asevelvollisuuslain 32 ja 48 §:n muuttamisesta (rajaturvallisuustilanteesta johtuva kertausharjoitus)

Eduskunnan hallintovaliokunta on pyytänyt Rajavartiolaitokselta (RVL) kirjallista lausuntoa hallituksen esityksestä laiksi asevelvollisuuslain 32 ja 48 §:n muuttamisesta (rajaturvallisuustilanteesta johtuva kertausharjoitus) (HE 66/2024 vp). Rajavartiolaitoksen esikunta, joka toimii samalla sisäministeriön rajavartio-osastona, lausuu asiassa kunnioittaen seuraavaa:

Sisäministeriön rajavartio-osasto on osallistunut esityksen valmisteluun ja rajavartio-osastoa on kuultu lausuntokierroksen aikana hallituksen esitysluonnoksesta.

Esityksen tavoitteena on mahdollistaa Suomen turvallisuusympäristössä ilmenevän välttämättömän tarpeen sitä edellyttäessä Rajavartiolaitoksen alaisuuteen sijoitettujen asevelvollisten kertausharjoitukseen määrääminen rajaturvallisuuden välttämättömäksi ylläpitämiseksi. Tarvittaessa määräys kertausharjoituksesta voidaan antaa laissa säädettyä kolmea kuukautta nopeammin.

Menettely koskisi vain Rajavartiolaitoksen alaisuuteen sijoitettuja ja asianmukaisen koulutuksen saaneita reserviläisiä. Esitetyllä lakimuutoksella ei ole tarkoitus laajentaa tai luoda uusia toimivaltuuksia esityksen mukaisiin kertausharjoituksiin käsketyille, jotka toimisivat Rajavartiolaitoksen henkilöstön tukena ja valvonnassa yhä niillä toimivaltuuksilla, joista on säädetty rajavartiolaissa.

Voimassaolevan asevelvollisuuslain kertausharjoitusperusteet eivät mahdollista Rajavartiolaitoksen valmiuden kohottaminen reservin henkilöstömäärää hyödyntämällä rajaturvallisuuden vakavassakaan häiriötilanteessa, ellei häiriötilanteen aiheuttaja ole tunnistettavissa luonteeltaan sotilaalliseksi. Poikkeuksellisissa ja vakavissa rajaturvallisuuden häiriötilanteissa on välttämätöntä turvata Rajavartiolaitoksen toimintakyky ja resurssit, mihin tarpeeseen ehdotettu sääntely on katsottu ainoaksi mahdolliseksi vaihtoehdoksi.

Tapahtumat Suomen turvallisuusympäristössä ovat osoittaneet, että viranomais-
ten oikea-aikaisen ja riittävästi resursoitun toimintakyvyn turvaaminen on kansal-
lisen turvallisuuden kannalta tärkeää. Hallituksen esityksessä kuvatussa tilan-
teessa kaikkia esityksessä mainittuja resursseja (kuten Rajavartiolaitoksen evp-re-
serviä, RVL:n palveluksessa olevat varusmiehiä ja vapaaehtoisessa asepalveluk-
sessa olevia naisia, kansainvälistä apua ja puolustusvoimien virka-apua) tultaisiin
käyttämään, mutta niiden kokonaisvaikutus ei todennäköisesti olisi riittävä erit-
tään vaativassa ja laajassa tilanteessa, jossa rajan yli tulisi lyhyessä ajassa luvatto-
masti satoja tai jopa tuhansia henkilöitä. Esitettyjen muutosten toteuttamatta jät-
täminen ei kehittäisi Suomen viranomaistoiminnan resilienssiä ja keinovalikoimaa,
vaan jättäisi Suomen rajaturvallisuuden haavoittuvaksi esimerkiksi hybrdivaikut-
tamisen keinoille ja siten vähentäisi myös kansallista turvallisuutta.

Lakia ja sen välttämättömyyttä on tarkasteltava yleisen turvallisuustilanteen ja eri-
tyisesti Venäjän Suomeen kohdistaman välineellistetyin maahantulon näkökul-
mista. Rajavartiolaitoksen näkemyksen mukaan lailla on välttämätöntä huolehtia
viranomaisten riittävästä toimintakyvystä ja resursseista Suomen täysivaltaisuu-
den, kansallisen turvallisuuden ja rajaturvallisuuden varmistamiseksi.

Lainsäädäntöä on mahdollista jatkossa arvioida asevelvollisten toimivaltuuksiin
liittyen laajemmin ottaen huomioon myös Rajavartiolaitosta koskeva sääntely.
Koska tätä esitystä pidetään kiireellisenä, mahdolliset muut muutostarpeet selvi-
tettäisiin myöhemmin.

Rajavartiolaitos katsoo, että se kykenee tehokkaasti toimeenpanemaan esitetyn
lain. Toteutuessaan lakimuutos edelleen vahvistaisi Puolustusvoimien ja Rajavar-
tiolaitoksen nykyistä kattavaa ja syvää yhteistyötä. Rajavartiolaitoksen esikunta
kannattaa ehdotettuja säädösmuutoksia.